

Észrevételek

Bokros Lajos nyugdíjelképzeléseiről

VISSZHANG - LXV. évfolyam, 26. szám, 2021. július 2.

Bokros Lajos az *ÉS* 2021. június 11-i számában megjelent [Az újjáépítés csiszolatlan sarokkövei](#) III. részében a nyugdíjreformról is kifejtette véleményét. A szerző egész életpályája iránt érzett minden megbecsülés ellenére elégedetlen vagyok a cikkel. Megelőlegezve a mondanivalómat: *Bokros elképzelései túl általánosak, és még így is pontatlanok; csiszolatlanok, de nem sarokkövek.*

A kiindulást helyesnek tartom: a modern államban szükség van kötelező nyugdíjrendszerre, amelynek jelentős része tb-rendszer. A járulékfizetési fegyelmet megerősíti, ha a járulékfizetés és a nyugdíj között szoros kapcsolat van, és ezt elvben megerősítheti egy kötelező magánnyugdíjrendszer bevonása is.

A jelenlegi magyar rezsim önkényuralom, amely megakadályozza, de legalábbis nagyon megnehezíti, hogy értelmes vitákat folytassunk a nyugdíjrendszerről. Például a 2012 óta érvényes Alaptörvény abszurd módon megtiltja a kötelező magánnyugdíjrendszer (a II. pillér) újbóli bevezetését.

Bokros leghangsúlyosabb kifogása a jelenlegi nyugdíjrendszerrel szemben az, hogy már a nevében sem társadalombiztosítás. Hozzáteszi: azzal, hogy az Orbán-kormány a korábbi munkáltatói tb-járulékot 2011-ben szociális hozzájárulási adóvá (szochó) keresztelte át, megszüntette a járulékok és a járadékok között korábban fennálló szoros kapcsolatot.

Magyarországon a munkáltatói járulék már 2011 előtt is lazább kapcsolatban volt a nyugdíjjal, mint a munkavállalói. Eleve hibás volt, hogy a vegyes rendszer tagjai számára a munkavállalói járulék zöme a II. pillérbe ment, a szinte láthatatlan munkáltatói nyugdíjjárulék pedig a tb-be. Emellett csak a munkavállalói járulékra vonatkozott a plafon, és csak ez a korlátozott összeg képezte a nyugdíj alapját. (Ezért kellett a munkavállalói járulékból egy csöppnyi részt megtartani a tb-pillérnek.) A plafon nélküli munkáltatói járulék (sokáig a bruttó kereset 24 százaléka) plafon fölötti része közgazdaságilag külön személyijövedelemadó-sávnak számított, és az egykulcsos szja alaptörvényi bevezetése miatt valóban hozzá kellett nyúlni a plafonhoz. Más kérdés, hogy nem lett volna szabad alaptörvényesíteni az egykulcsos szja-t; de ha már megtették, akkor nem a munkavállalói járulék plafonját kellett volna megszüntetni, hanem a munkáltatói járulékra is ki kellett volna terjeszteni a plafont.

Egyetértek Bokrossal (és az egykori Orbánnal) abban, hogy célszerű, ha a nyugdíjrendszer kiadásait a nyugdíjjárulék fedezi. Valóban ijesztő, amikor Orbán minden nyugdíjarányosságot eltorzít egy rémálom megvalósítása érdekében: hat év alatt megfelezi a szochokulcsot. (Miért csodálkozunk, hogy a János-kórház romos?) Tényleg önkényuralmi hangzása van, amikor a miniszterelnök többször is kifejti, hogy szíve szerint 0 százalékos szja-t működtetne. Arra is nehéz értelmes magyarázatot adni, hogy a mindenkori szochó évről évre vadul változó arányban oszlik meg nyugdíj- és egészségügyi részre. De ameddig nincs járuléklafon és nincs többkulcsos szja, addig a tb-járulék és az szja között nincs sok különbség, tehát az egyik a másikba olvasható. (Például 2014 óta a családi adókedvezmény nemcsak az szja, hanem a munkavállalói tb-járulék rovására is igénybe vehető.)

Miközben Bokros részletezi a valóban példásan működő svéd tb-rendszer minimális korhatárának emelkedési pályáját, semmit sem szól a mai magyar nyugdíjrendszer legsúlyosabb feszültségeiről. Többször is írtam ezekről, itt csak táviratilag felsorolom őket: a) a Nők40 nagyon laza rendszere egy merev korhatárral párosul; b) a plafon, de főleg a progresszív szja eltörlésével folyamatosan polarizálódik az

azonos korúak nyugdíja; c) a reálbérrobbanást a szochokulcs erőltetett csökkentésével felerősítő politika hatalmas rést nyit az egymás utáni évjáratok átlagnyugdíjai között. Hiába akarná azonban Bokros a rugalmas korhatárú svéd rendszert meghonosítani, jelenleg nincs olyan politikai párt Magyarországon, amely fokozatosan kivezetné a rugalmasságnak ellentmondó Nők40-et.

Egyetértek Bokrossal abban, hogy szellemileg fel kell készülni az Orbán-rendszer bukás utáni teendőkre. Nem tudjuk előre, milyen állapotban lesz a bukás idején a gazdaság általában és a nyugdíjrendszer speciálisan. Az elkerülhetetlen nyugdíjreformok kidolgozásában azonban kevés segítséget nyújtanak Bokros elképzelései.